

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSE RAHASTAMINE

Töörühma koosolek
10.12.2020

Katrin Pihor
teadusosakonna juhataja

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kokkuvõtte eelmisest koosolekust

Probleem 1: TA süsteem on killustunud ja TA asutusi, kes taotlevad riigi rahastamist, tekib järjest juurde.

Lahendused:

- üks teadlane esindab ühte asutust;
- uurimisgrupi miinimumsuurus;
- asutuste konsolideerimine.

Probleem 2: praegune baasfinantseerimine ei arvesta piisavalt TA asutuste erinevuste ja tegelike vajadustega.

- tegevustoetust eraldatakse asutustele ühesugustel alustel sarnaselt praeguse baasfinantseerimisega;
- tegevustoetust eraldatakse sarnaselt kõrghariduse tegevustoetusega, läbirääkimised asutustega tulemuste osas;
- tegevustoetust eraldatakse vastavalt kokkulepitud kvantitatiivsetel näitajatele; läbirääkimised asutustega vajaduste ja ootuste osas.

Kokkuvõte eelmisest koosolekust 2

Probleem 3: baasfinantseerimise/tegevustoetuse arvutamise komponendid ei arvesta piisavalt ühiskonna vajadustega ning ei toeta põhimõtet, et riigi vahenditest peaks toetama ainult avaliku hüve loomist.

- täiendavate komponentide lisamine rahastuse mahu määramiseks;
- Eraõiguslike TA asutuse puhul komponendid, mis on seotud avaliku hüvega;
- Läbirääkimised selle üle, mis on TA asutuses rahastatav avalik hüve, on kahepoolne protsess - ühelt poolt asutuse nägemus, kuidas ta saaks ühiskonda teenida ning teiselt poolt riigi tellimus.

Probleem 4: praegune baasfinantseerimine ei toeta piisavalt asutuste teadlaskarjääri mudeli toimimist.

- Asutused on autonoomsed ja otsustavad ise, kui suure osa tegevustoetusest teadlaste töötasudeks määravad.
- Teadlaste karjäärimudeli rahastamine toimub tegevustoetusest selleks ettenähtud kindla osakaaluga vahenditest.
- Teadlaste karjäärimudelit rahastatakse tegevustoetusest, iga asutusega räägitakse eraldi läbi, kui suur osa tegevustoetusest peab minimaalselt minema töötasudeks.
- Teadlaste karjäärimudeli rahastamiseks luuakse eraldi rahastusinstrument.

TA süsteemi toetused

Uurimistoetuste ja baasfinantseerimise uus kontseptsioon – TA süsteemi toetusinstrumentid

Teadus- ja arendustegevuse süsteemi arengut toetavad muud instrumentid (lisaks uurimistoetustele ja baasfinantseerimisele) moodustavad põhiosa kogu avaliku sektori TA-kulutustest (2016. aastal 70,5%). Seetõttu tuleb läbi mõelda, kuidas TA-kulutuste mahu kasv nende ja vajadusel uute instrumentide puhul toetab ühiskonna ja majanduse arengut.

Olulisemad rõhuasetused peaksid olema järgmised:

- Teadlaskarjääri mudeli eduka rakendamise eelduseks on ümberkorraldused doktoriõppes.
- Ettevõtetele suunatud tehnosiirde- ja innovatsiooni toetusinstrumentid ümber kujundada konkreetsetele tehnosiirde- ja/või innovatsiooniportsesside etappidele vastavaks.
- Tehnosiirde osapoolte koostööd tuleks edendada uute koostöövormide väljaarendamise kaudu. Ettevõtted ei ole valmis kandma kõiki tehnosiirde ja eksperimentaalarendusega seotud riske.

Rahastuse põhiinstrumendid – ettepanek aruteluks

Tegevustoetus

Eesmärk	Teadussüsteemi institutsionaalse järjepidevuse ning kvaliteetse ja mitmekesise teadusbaasi kindlustamine sh kõrgharidusele vajaliku teadussisendi tagamine
Sihtrühm	Positiivselt evalveeritud TA asutused
Võimalikud rahastamismeetmed	Haldusleping ja rahastamiskokkulepe teadus- ja arendusasutusega
Rahastatavad tegevused	Asutuse teadus- ja arendustegevuse põhisuundade toetamine NB! Eraõiguslike TA asutuste puhul vaid need kulud, mis on seotud uurimistulemuste publitseerimise ja doktoritööde juhendamisega.
Töötasud	Püsi rahastusega töökohad vastavalt asutuse karjäärimudelile (sh tennurikohad)
Doktorandid	Nooremteadurite palgafond
Töötajate arengukulud	Vastavalt asutuse personalipoliitikale
Koostöökulud	Vastavalt asutuse personalipoliitikale
Taristu	Asutuse vajadustest lähtuv sh amortisatsioon, aparatuur, teadustööks vajalikud materjalid ja seadmed
Halduskulud	Asutuse halduskulud sh küte, elekter, vesi jms
Kommunikatsioonikulud	Asutuse põhitegevusega seonduv kommunikatsioon
Muud kulud	Asutuse teadushaldusteenuste arendamine sh teadmisiirde võimekus, laboriteenuste arendamine, välisprojektide kaasrahastus, avaldamistasud?
Rahastamise tingimused	KH tegevustoetuse loogika: 80% baasosa kolme varasema aasta rahastamismahu põhjal, 20% tulemusosa, vastavalt tulemusnäitajate täitmisele. Säilitatakse 5% rahvusteaduste toetuseks. Riigi ootused TA toetuse tulemuste osas räägitakse läbi ja lepitakse kokku halduslepinguga iga asutuse lõikes eraldi, sh riigile olulised strateegilised uurimissuunad.

Uurimistoetused

Eesmärk	Uurija-algatatud kõrgetasemelise, uuenduslike uurimissuundade arengu tagamine
Sihtrühm	Teadlased, uurimisrühmad
Võimalikud rahastamismeetmed	Personaalsed uurimistoetused (stardigrant, rühmagrant, arendusgrant vms) Tippkeskused?
Rahastatavad tegevused	Uurimisteemast tulenevad tegevused sh
Töötasud	Uurimisprojekti täitjate töötasu
Doktorandid	va riigieelarvelist toetust saavad doktorandid-nooremteadurid
Töötajate arengukulud	Uurimisprojekti eesmärgist tulenevad
Koostöökulud	Uurimisprojekti eesmärgist tulenevad
Taristu	Uurimisprojekti eesmärgist lähtuvalt vajalikud materjalid ja seadmed
Halduskulud	Asutuse üldkululõiv vastavalt uurimistoetuste rahastamistingimustele
Kommunikatsioonikulud	Uurimisprojekti ja tulemustega seotud
Muud kulud	avaldamistasud?
Rahastamise tingimused	Rahastamistingimused määrab Eesti Teadusagentuuri Nõukogu sõltumatult tuginedes Hindamisnõukogu soovitusele ning HTMi kooskõlastusele.

Sihttoetused

Eesmärk	Ühiskonna sh ettevõtluse nõudlusest tulenevad TA vajaduste rahuldamine (nn ülevalt alla)
Sihtrühm	Teadlased, uurimisrühmad
Võimalikud rahastamismeetmed	a) Ministeeriumite TA meetmed, b) Temaatilised TA programmid (IT teaduse meede, RESTA programm) c) Sihtgrandid
Rahastatavad tegevused	Uurimisteemast tulenevad tegevused sh
Töötasud	Uurimisprojekti täitjate töötasu
Doktorandid	va riigieelarvelist toetust saavad doktorandid-nooremteadurid
Töötajate arengukulud	Uurimisprojekti eesmärgist tulenevad
Koostöökulud	Uurimisprojekti eesmärgist tulenevad
Taristu	Uurimisprojekti eesmärgist lähtuvalt vajalikud materjalid ja seadmed
Halduskulud	Asutuse üldkululõiv vastavalt uurimistoetuste rahastamistingimustele
Kommunikatsioonikulud	Uurimisprojekti ja tulemustega seotud
Muud kulud	avaldamistasud?
Rahastamise tingimused	Rahastamistingimused on spetsiifilised igale sihttoetuse meetmetele tulenevalt meetme eesmärgist, kuid taotlemine toimuks läbi ETISE. ETAg tagab TA menetlemise kompetentsi.

Süsteemitoetused

Eesmärk	Teadussüsteemi toimimiseks vajaliku institutsionaalse ja tehnilise toe pakkumine
Sihtrühm	Erinevad TAI süsteemi osapooled: TA asutused, ETAg, ETA ad
Võimalikud rahastamismeetmed	a) Riiklik teekaardi investeeringutoetus ja tuumiktaristu toetus b) Rahvusvahelised teadustaristud c) Ühislaborite arendus (PPP skeemid) d) RV riigiülesed koostööprogrammide toetus (nt partnerlused, missioonid) e) ETAGi tegevustoetus f) ETA tegevustoetus g) ETIS h) Teaduspreemiad i) Teadusraamatukogud ja teadusandmebaaside ligipääs j) Teaduskollektsioonid? k) Teadlase personaalse arenguga seotud mobiilsustoetused sh enesetäienduse programm? l) TAI poliitika seire
Rahastatavad tegevused	Instrumendi eesmärgist tulenevalt
Muud kulud	Avaldamistasud?
Rahastamise tingimused	

Edasine ajakava

Teemad	Koosoleku aeg
Töörühma töö võimalik jätkumine	II kv 2021

TAKS protsessi kajastamine veebis:
<https://www.hm.ee/et/taks>

Täna

Hoiame kontakti

hm.ee

@haridusministeerium

@haridusmin